

ELŐSZÓ

Egyszer mindenki dönt arról, hogy az erdészeti pályát választja. Ki előbb, ki később határozza el, hogy Sopronba megy, s erdészetet tanul. Vannak, akik otthon már beleszülettek az erdészkedésbe - így aztán nem is tudnak/akarnak másik pályát választani -, s vannak, akik messziről indulnak el. Úgy jutnak el Sopronig, hogy közben nem a saját családjuk erdész élményeit, erdész környezetét látják, hallják, hanem mások véleményére adnak, mások javaslatait fogadják meg. Az eddigi 56-os visszaemlékezések, sőt jelen kötet is számos életút-, számos erdészpálya-indulást tartalmaz, mert egyszer mindenki dönt arról, hogy erdész lesz.

Mivel kedves szerkesztőtársam, Nyári László a „Sopron, 1956”-ban már vállalta az előszó írását, így most a sor rám került. S én az erdészet melletti döntésem emlékeit bontanám ki - talán nem is egészen 56 nélkül. A magam példájára szorultam, de ez talán nem is egyedülálló azok között, akik a 60-as években választottak hivatást.

Nagynéném férjétől, Demjén Lajostól hallottam lefelől arról, hogy létezik erdőmérnöki pálya. Ő gyakran mondogatta, hogy oda kell menni, mert az erdön jó levegő van, és ott ráadásul az ember szabadon élhet. S itt következett a családi anekdota. Unokatestvérem gyermekei közül - mondta - az egyik „kiszgazda”, a másik orvos akart lenni. Amelyik kiszgádnak készült, abból erdőmérnök lett. Kató Feri - folytatta - 56-ban disszidált, Nyugaton él, ott erdőmérnök. Így aztán bennem az erdőmérnökösködés és az 56-os disszidálás egyazon emlékként, mintegy gondolatársításaként raktározódott el. Kérdezőösködésekre, hogy miért is ment ki az a bizonyos (másod-)unokaöccs, azt a választ kaptam, hogy 56-ban a soproni egyetemisták (és itt már azt is megtudtam, hogy valahol Nyugat-Magyarországon, Sopronban kell tanulnia annak, aki erdőmérnök akar lenni) valamennyien kimentek Ausztriába, majd Kanadába.

Erdőmérnök, Sopron, 56-os disszidálás, Kanada. Számomra, az általános iskolás fiú számára valami titokzatos, fel nem fogható világot jelentett ez az egész, s gondolataim legmélyebb zugába rejtettem el, mígnem egyszer találkoztam egy élő erdőmérnökkel. Nem, nem Kató Ferencsel (mert vele azóta sincs személyes kapcsolat), hanem egy másik, szintén debreceni erdőmérnökkel, Szabó Pállal. Egy erdőmérnök, aki nem disszidált, egy erdőmérnök, aki a fülemben tette: az erdészek zárt, de szabad világát nem az erdőjárás, a vadászat adja, teszi különlegessé, hanem az egykori selmeci hagyományok. Ekkor hallottam először Selmecbányáról, s ekkortól kerestem azt a különleges, selmeci világot, ami - lám - 56-hoz, sőt Kanadához vezet, vezethet. Amikor aztán kérdezték tőlem, hogy milyen pályát választanék, nem mertem előhozakodni azzal, hogy az a bizonyos különleges erdészvilág vonz, hanem többnyire a természet, az erdő iránti vonzalmamat emlegettem. Sőt azt mondtam, hogy a természet két csodája, a ló és az erdő vonz, de a lovakat elvesztettük (elvették apámtól), így nekem az

erdő maradt. Ez a Nagykunság erdőtlen táján természetesen nemcsak azt jelentette, hogy onnan elvagyódom, hanem azt is, hogy „az állam szolgálja leszek” - amitől nagyapám a leghatározottabban óvott. (Hiába.)

Aztán elolvastam Szilvási Lajos „bujkáló hold”-ját. Furcsa volt szembeke-
rülni mindazokkal a dolgokkal, amik gyerekkoromtól bennem lüktettek: erdő-
mérnök, Sopron (Selmec), 56-os disszidálás, Kanada.

Sopronba kerülve végre láthattam, átélhettem a selmeci diákhagyományok egy-két örökségét, de a közös szellem, az erdőmérnöki szakma különlegességét (már) hiába kerestem. S ekkor - 1977-78 telén, egy havas, egésznapos mecseki sétán - hallottam legelőször az 1951. évi kizárásokról. Azóta nincs selmeci szel-
lem - mondták -, azóta meghalt a hagyomány Sopronban. Legfeljebb, ha a Ka-
nadában..., legfeljebb...

S akkor talákoztam egy kanadás erdőmérnökkel, Sziklai Oszkárral. Látogatóban itthon a tanszéken dolgozott, mint 30 évvel korábban. Számomra, egy hallgató számára ez furcsa volt, de aztán ő kedvesen elmagyarázta: mi Kanadá-
ban is azok maradtunk, akik voltunk, hagyományostól, 56-ostól, sőt a kizárások-
kal együtt.

S itt értem vissza a gyermekkoromban halott szavaktól a mába. Azok, akik bármilyen úton is eljutottak az erdész szakmához, nem kerülhették meg sem a selmeci hagyományok, sem a kizárások, sem pedig az 56-os történések kérdését. Ezért is nagy örömet okoz nekem, hogy az elmúlt időszakban több írás megjele-
nését segíthettem, illetve jelen kötettel az említett fogalmak, gyakran homályos képek megvilágításához a magam szerkesztői munkájával hozzájárulhattam.

Budapest, 1999. október 23.

Oroszi Sándor